

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredniški in upravnški prostori
2637 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2637 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904

LETO—YEAR XXIV. Chicago, Ill., petek, 5. junija (June 5), 1931
Subscription \$5.00 Yearly
STEV.—NUMBER 130

Mussolini napovedal vojno sovražnikom fašizma

"Podjelnost" magnatov javnih naprav

Prilom med Vatikanom in italijansko vlado gotova stvar. Vojniški katoliški akcije aretirani in grozi jim izguba imenja. Papež protestira.

Rim, 4. jun. — Prilom med Vatikanom in italijansko vlado gotova stvar. Vojniški katoliški akcije aretirani in grozi jim izguba imenja. Papež protestira.

Rim, 4. jun. — Prilom med Vatikanom in italijansko vlado gotova stvar. Vojniški katoliški akcije aretirani in grozi jim izguba imenja. Papež protestira.

Rim, 4. jun. — Prilom med Vatikanom in italijansko vlado gotova stvar. Vojniški katoliški akcije aretirani in grozi jim izguba imenja. Papež protestira.

Rim, 4. jun. — Prilom med Vatikanom in italijansko vlado gotova stvar. Vojniški katoliški akcije aretirani in grozi jim izguba imenja. Papež protestira.

Rim, 4. jun. — Prilom med Vatikanom in italijansko vlado gotova stvar. Vojniški katoliški akcije aretirani in grozi jim izguba imenja. Papež protestira.

Preiskujejo usode odpuščenih delavcev

Doak želi izvedeti, kako žive delavci, ki za stalno izgube delo.

Washington, — (FP) — Delavski tajnik Doak želi izvedeti, kako žive delavci, ki za stalno izgube delo.

LEGISLATURA ZAVRGLA ČERNAKOV APEL

Finančna situacija v Chicagu in okraju Cook obupna

Springfield, Ill., 4. jun. — Komitaj za državne davke spodnje zbornice legislature je včeraj zavrgel program glede davčne odprave, ki ga je predložil župan Cermak. Cermak je poudaril za takojšnjo legislaturno akcijo, da se odprava Chicagu in okraju Cook, ki se nahajata v desperatni finančni zaletosti.

Springfield, Ill., 4. jun. — Komitaj za državne davke spodnje zbornice legislature je včeraj zavrgel program glede davčne odprave, ki ga je predložil župan Cermak. Cermak je poudaril za takojšnjo legislaturno akcijo, da se odprava Chicagu in okraju Cook, ki se nahajata v desperatni finančni zaletosti.

Springfield, Ill., 4. jun. — Komitaj za državne davke spodnje zbornice legislature je včeraj zavrgel program glede davčne odprave, ki ga je predložil župan Cermak. Cermak je poudaril za takojšnjo legislaturno akcijo, da se odprava Chicagu in okraju Cook, ki se nahajata v desperatni finančni zaletosti.

Springfield, Ill., 4. jun. — Komitaj za državne davke spodnje zbornice legislature je včeraj zavrgel program glede davčne odprave, ki ga je predložil župan Cermak. Cermak je poudaril za takojšnjo legislaturno akcijo, da se odprava Chicagu in okraju Cook, ki se nahajata v desperatni finančni zaletosti.

Chicago, — Anton Gregorčič star 62 let in hišnik poljske katoliške višje šole Sv. Stanislava 1456 W. Division st., se je v sredo obesil v kleti omenjene šole.

Chicago, — Anton Gregorčič star 62 let in hišnik poljske katoliške višje šole Sv. Stanislava 1456 W. Division st., se je v sredo obesil v kleti omenjene šole.

Komunistični župan ignoriral ameriške župane

Strasbourg, Francija, 4. jun. — Tukajšnji župan Karl Hubert, lovenski Nemec, je komunist. Prav tako je komunističen mestni svet v Strasbourg, glavni mesto Lorene province, ki jo je Francija vzela Nemčiji po vojni. Včeraj je prišla sem skupina 22 ameriških županov, ki so gostje Francije, toda običajnega sprejema ni bilo. Ameriški župani so našli mestno hišo zaprto. Župan Hubert in komunistični mestni odborniki so odšli nekam na deželo in pustili vest da ne marajo pozdraviti predstavnikov ameriškega kapitalizma. Ameriški župani so hitro zapustili mesto in se odpravili v Rheims.

Bankir urgira redukcije mezd

Kampanja bo nalezila na odpor delavskih uni

Chicago, — (FP) — Da bankirji priporočajo tovarnarjem, naj reducirajo mezd, je bilo jasno razvidno iz govora, ki ga je imel W. R. McGaughy, predsednik Illinois Bankers Assn., na konvenciji te organizacije. McGaughy je posvetil dober del svojega govora zahtevi za redukcijo mezd. Tristo drugih bankirjev, ki so se udeležili konvencije, so se najbrž strinjali s njim, kajti nihče ni protestiral. "Logično je, da morajo padati cen življenjskih potrebščin slediti masne redukcije," je dejal McGaughy.

Dosedaj se je ena sama čikaška finančna institucija izrekla proti masnim redukcijam. Ta je Foreman-State National banka.

Pred kratkim je Čikaška delavska federacija sprejela resolucijo, kjer apelira na pridruženje uni, naj odklonijo nadaljnje podpiranje bank, katerih urave urgirajo znižanje plač.

Izdelovalci denarnice zastavljali

Več kot dvatisoč delavcev prizadeh

New York, — (FP) — Stavka 2,300 delavcev, ki izdelujejo denarnice, je bila napovedana potem, ko so se pogajanja za poravnavo nesoglasja izjalovila.

Strajk je naperjen proti mezdni redukciji za 25%. Poleg tega delavci zahtevajo skrajšanje delovnih ur in zavarovanje proti brezposelnosti. Pravijo tudi, da se bodo borili do skrajnosti proti letni reorganizaciji delavnice.

Radi stavke so prizadete tudi tri velike neunijske firme in glavni boj je koncentriran proti tem kompanijam. Stavkarji nameravajo pozvati delavce v tovarnah teh družb, ki se nahajajo v drugih mestih, naj se jim pridružijo. Dve kompaniji sta se izrazili željo za obnovo pogajanj in med unijskimi uradniki prevladuje mnenje, da bodo stavkarji zmagali.

Križa pomnožila samomoro
Toronto, Ont. — Dr. A. H. Desloges iz Montreala je dejal, da dni na tukanjem zborovanju ameriških psihijatrov, da je sedanja gospodarska kriza odgovorna za veliko število samomorov. Nikdar v zgodovini zapadnega sveta se ni bilo toliko samomorov kot v zadnjih 16 mesecih, je rekel dr. Desloges.

STIMSON OBIŠČE EVROPSKE DRŽAVE

Posetil bo urade evropskih državnikov, s katerimi se bo posvetoval o rešitvi mednarodnih problemov

Washington, D. C., 4. jun. — Državni tajnik Stimson bo imel priliko diskurirati o mednarodnih problemih z evropskimi državniki v teku dvamesečne ture evropskih držav. V naznanilu glede poletnih počitnic v Evropi v družbi male skupine, ki ga bo spremljala na njegovih poth, je Stimson uglasil, da bo njegova tura neoficijskega značaja. Kljub njegovi izjavi pa v washingtonskih uradnih krogih prevladuje mnenje, da bo Stimson izbral svoj obisk za sestanke s predstavniki vlad Velike Britanije, Francije, Nemčije in Italije. Star običaj je, da ameriški državni tajnik, ki se nahaja na potovanju v inozemstvu, obišče predstavnike vlad, ki imajo ališne pozicije.

Gotovo je, da bo Stimson konferiral s zastopniki evropskih vlad in o vprašanih svetovne ekonomske krize, brezposelnosti in razorožitveni konferenci, ki se sestane v prihodnjem februarju v Ženevi. Stimson je zagovornik direktnega razgovora o vprašanih in problemih mednarodnega značaja in je veliko pripomogel, da je Ramsay MacDonald obiskal predsednika Hooverja, s katerim se je angleški premijer posvetoval o pripravah na načrtih glede pomorske razorožitvene konference, ki se je potem vrnila v Londonu.

Mesto zmaganje na sodišču

Sme prevzeti plinarne privatne družbe in jo obratovati

Washington, — (FP) — Zvezno vrhovno sodišče je zavrglo priziv Citizens Gas kompanije iz Indianapolis, ki je na nižjih sodiščih izgubila tožbo s mestom. V francizju iz leta 1906 je klavzula, ki daje mestu pravico, da po 25 letih prevzame plinarne družbe in jo obratuje.

Leta 1929 je mesto pričelo s kondemnacijo proceduro, da dobi plinarne v svoje področje, čemur se je pa družba uprla. Pred sodiščem se je opirala na neke tehničke, češ, da so delničarji l. 1913 zavrgli pogodbo s mestom. Niže in prizivno sodišče je odločilo proti plinski družbi in sedaj tudi najvišje zvezno sodišče. V smislu francizja in nove državne postavbe ima mesto sedaj proste roke, da prevzame proti odkodnini to javno napravo in jo obratuje.

Stavka v tovarni testenin

Chicago, 4. jun. — Največja tovarna testenin v Chicagu je zaprla vrata, ko je 80 delavcev in 47 delavk zastavljalo proti Chicago Macaroni Co., 2170 Canalport ave. Delavci so zastavljali ker jim je družba znižala mezd. Delavci pravijo, da je bilo to že četrta redukcija v zadnjih šestih mesecih.

Delavci niso organizirani, toda John Fitzpatrick, predsednik Čikaške delavske federacije, in Jack Zamford, organizator Bakery and Confectionary Workers' International unijske, sta izjavila, da bodo unijske podpirale stavkarje.

Dolgletni uradnik železniške bratovščine umrl

Cleveland, O. — A. H. Hawley, tajnik-blaginik bratovščine železniških strojevodij in kurjačev, je nenadoma umrl na svojem domu v bližini Clevelanda. Pokopala ga je srčna hiba. Star je bil 65 let in uradnik bratovščine je bil 23 let.

Dve delavski zmagi v legislaturi

Podjetniki bodo morali plačevati unijsko mezo delavcem, ki bodo zaposleni pri državnih delih

Springfield, Ill. — (FP) — Predloga, ki jo je sponsorila državna delavska federacija in katera določa, da morajo firme, ki dobijo pogodbo za izvršitev državnih del, plačevati mezo po unijski lestvici, kakršna prevladuje v okraju, kjer se delo vrši, je bila sprejeta v nižji zbornici s 107 proti enemu glasom. Predloga je bila sedaj izročena guvernerju Emmersonu v podpis.

Zaeno s to zmago je komitej za industrije ugodno poročal o predlogi osemurnika za ženske v industrijah. Ta predloga je bila še sprejeta v senatu in bo nedvomno tudi v spodnji zbornici.

Proti ti predlogi so delodajalci vodili dobro organizirano kampanjo. Imeli so svoje zakulisnice v Springfieldu, ki so pritiskali na poslance, naj porazijo načrt. Kljub temu, da je predloga zelo pomankljiva, je bila vseno predmet ostrim napadom od strani zakulisnikov.

Spor med poljeljo in komunisti

Poljelja navallila na demonstracije in jih razglašala. Več oseb ranjenih na obeh straneh. Okrog 80 aretiranih

Youngstown, O. — (FP) — Med komunisti in poljeljo je prišlo v tem mestu do večjega boja pri demonstracijah mladinske komunistične organizacije. Na obeh straneh je bilo ranjenih več oseb. Pri spopadu je pet omladincev dobilo resne poškodbe, od kateri mogoče eden umre, in okrog dvanajst policajev je bilo več ali manj opraskanih.

Komunistični omladinci so bili sklicani demonstracije v Youngstownu, da praznujejo svoj omladinski dan. V mesto so prišli člani komunistične mladinske lige iz celega okrožja. Kljub temu, da je poljelja prepovedala pohod, so omladinci vseeno pričeli s demonstracijami. Naka je poljelja navallila nanje s vso silo. Po daljšem pretepu in streljanju so bili demonstrantje razpršeni na vse strani.

Poleg aretacij okrog 80 oseb je poljelja zasledila tudi avtomobile, na katerih so se demonstrantje pripeljali iz zunanjih naselij in mest. Okrog ena tretjina aretirancev so otroci pod 14 letom starosti. Poljelja je v svoji besnosti udarila tudi po mladih gledalcih in je do nezvesti potolkla dva fantička, ki sta prišla iz gledališča.

Župan Heffernan je v izjavi rekel, da prevzame vse odgovornosti za dejanja poljelje, ki je nastopila po njegovih instrukcijah. Obenem pa je priznal pravico do svobode govora in zborovanja. Proti komunistom je poljelja nastopila iz razloga, je rekel župan, ker so invadirali mesto iz cele okolice in izživali vladno.

Rusija spremeni puščavo v bombo

Monkva, 4. jun. — Ameriški podjetniki se zdaj pogajajo s sovjetsko vlado za izvedbo velikega načrta irigacije v južni Rusiji. Načrt določa, da se tri milijone akrov peščenih step spremeni v namakanjem v bombojna polja. Ko bo ta projekt izveden, bo imela Rusija toliko svoja bomba, da ji ne bo treba nič kupovati od Amerike in drugih dežel.

Izgradi na Kubi dva ubita

Havana, Kuba, 4. jun. — V krvavem konfliktu med policijo in civilisti sta bili sinoči dve osebi ubiti in tri ranjene.

NEPOKOJ MED RUDARJI V KENTUCKYJU

Rdeči križi odkloni pomoč stradalnim rudarjem. Novi konflikti na vidiku

Harlan, Ky. — (FP) — Potujoči trgovski agenti pravijo, da imajo veliko odjemalcev za "železino" v okraju Harlan. Premogovni operatorji, šerif in tudi rudarji se pripravljajo za nove konflikte.

Več kot 15,000 rudarjev se nahaja v tem premogovnem distriktu, od katerih jih 6,000 aktualno strada. Veliko število teh je bilo odalovljenih, ker so bili aktivni v gibanju za organiziranje rudarjev, drugi pa ne marajo stavkovanja v senci strojnih pušk, kompanijskih stražnikov in pobožnikov. Sporadične stavke so v teku.

Zagleda, da se rudarji nadeajo vrniti na delo pod sušenjskimi razmerami. Tem se pridružujejo drugi, ker so operatorji pričeli aspirirati premogovnike. To je orožje, s katerim hočejo prisiliti rudarje na kolena. Rudarji se pritožujejo, da jih magnati izkoriščajo, ker kontrolirajo službe, stanovanja, živila in oblasti, toda kljub vsem nasiljem se trdno in pogumno drže.

Rudarji so pričakovali, da bodo kompanijski stražniki razoroženi s prihodom državne milice in samsali so se na Rdeči križi, da bo prisločil na pomoč stradalnim. Nič takega se ni zgodilo. Pobožniki niso bili razoroženi, vrhota so bili rudarji uradno obveščeni, da ne morajo pričakovati pomoči od Rdečega križa. S tem je bilo dano razumeti, da rudarji, ki so izgubili delo, ker so bili aktivni v unijskem gibanju, sploh ne morejo računati, da bi jih ta organizacija podpirala. Opaževalci se vprašujejo kaj vse se lahko zgodi. Ali bodo operatorji kompletno zaprli premogovnike in tako izročili prebivalstvo pomanjkanju raje, kot da bi dovolili rudarjem vstop v unijsko? Nič ne ve odgovora na to vprašanje, toda povsod se širi bojazen pred dogodki, ki lahko pridejo.

Tako živitarijo rudarji in njihove družine pod absolutno monarhijo, ki se poslužuje sile, da se vzdrži na povrhu. Kompanijski pobožniki izvajajo strahovladno, pretepaajo rudarje, mečejo jih iz stanovanj in bati se jim ni treba nobene kazni.

Ti nasilni čini držo rudarje vedno na robu revolte, ki je naperjena proti oblastem in operatorjem. Z aretacijami voditeljev rudarjev so oblasti drogile v srce novih. Sodnik Jones, šerif Blair in drugi uradniki so vedno obdani s močno stražo. Bojijo se za svoja življenja in njihova bojazen je upravičena.

Sovražstvo do oblasti ni omejeno samo na rudarje. Odkar je bil aretirani in poslan v zapor Joe Cawood ter večje število njegovih tovarišev in je sodišče odklonilo kavejce, da se jih izpusti iz zapore, so se za stvar pričeli zanimati "old timerji", ljudje, ki znajo izravnat take afere izven sodišč. Do tega lahko pride ob prvi priliki.

Eksplozija bombe ubila dve osebi v Lisbonu

Lisbon, Portugalska, 4. jun. — Razstrelba dveh dinamitnih bomb na trgu Campa Santa Clara, ki je poznana kot trg tatov, je ubila dve osebi, deset drugih pa je bilo ranjenih.

Osem stavkarjev aretiranih

Philadelphia, — Osem stavkarjev, ki so pikirale čevlarsko trgovino Miller Shoe Co., ki prodaja neunijske nogavice, dasi kaže prijazen obraz delavcem, je bilo aretiranih, ker se niso hotele gibanje po ukazih nekoga policajca.

Erich Dwinger:

Armada za žičnimi plotovi

Za Prosveto prevedel Tone Seliskar

"Oče, tako je težko, vse resnično napisati," sem mu pisal, "in tako težko se premagujem, da ne bi potožil. Ne, nočem ničesar zahtevati, kar nam ne morete dati..."

Na sosednji prični igrajo na karte. "Null ouvert!", rjove orjaški kanonir. Njegova široka dlan razbija po deskah, da se vse trese. Zatisnil sem si eno uho in sem pisal dalje.

"Najmučnejše je to, da ne moremo slutiti konca. Vem, tudi vi ne veste. Toda mogoče ga vidite, kakor prav majhno, silno oddaljeno zvezdo. Mi pa ne vidimo ničesar, oče. Mi vidimo samo temo. Temo, ki je vedno bolj temna, ki nas vedno bolj muči, ki nas bo počasi zadavila..."

"Za boga, pusti moje čevlje, prokleti uzmo- vič!" silim nekoga kričati. Poleno je zletelo v zrak, se odbilo od moje prične in me oprasilo po glavi. Uzmovje pa se je potuhnil, kakor da ne bi ničesar slisal.

"Le malo jih je še, ki so ostali močni in neoskrunjeni, malo je ostalo onih, ki jim ni to leto razjedlo mozga, oče. Toda, če bo trajalo še dolgo, ne bo tega nihče prestal in vsakdo se bo vrnil s črvm v svoji duši in mesu. Kdo naj to prestane? Vsi smo hrabri, najslabši mogoče še najbolj hrabri, toda kar se zahteva od nas, ne prenesemo naše moči!"

Rjovenje je postalo silnejše. Nekdo je pri kartah goljufal. Na hodniku se je zbralo polno radovednecev. Pod pa je baš ta hip zunanaj. Črna elektrika drži nekoga za vrat. Meče ga sem in tja kakor mačka podgano. Ko hoče se mu vendar izvije iz rok in napripi pesti kakor boksar. "Prisoli mu vročo!" ga draži Brunn. Par udarcev po golem mesu... Kri... "Zadavil te bom, ti prokleti, hinavski pes!" ječi elektrika.

"In če bom prestal še to leto in si ohranil čisto dušo, oče, tega ne vem..." sem pisal počasi in moja roka je kakor pajek, ki lazi s svojimi suhim in lačnimi nogami preko papirja.

S Seydlitzem sva šla na sprehod. Mraz je ponehal, samo še trideset stopinj, pravi naš zdravnik. Na kolci se ne pojavljajo bele lise in tedaj mraz ni več nevaren. Ob takih prilikah sva vedno po trikrat obhodila vse taborišče. Te obhode sva nazvala: "Borba proti tuberozi!"

Ko sva že v tretje obšla žično oviro, ki nas loči od oficirjev, je stopil k nama neki avstrijski oficir. Pozdravila sva ga, on nama je odzdravil, šel nekaj korakov naprej in ob stal. "Je nekaj tednov vašo vidim tod hoditi," je dejal prijazno. "Gotovo je strašno v vaših barakah, kajne?"

Jaz sem molčal. Seydlitz je stisnil ustnice. "Prenese se!" je dejal da bi okrenil pogovor v drugo plat.

"Koliko časa sta že vjeta?" je vprašal.

"Od 15." sva odgovorila.

"Torej dve leti! Ja sedem že od 14tega tu..."

"So dobre vesti s fronte?" je vprašal Seydlitz.

"So," je dejal, "toda... Toda kaj to pomaga? Zmaga za zmago, pa je vedno nikakega miru... Kakšen čin imata pravzaprav?" je polzvedoval z zanimanjem.

"Jaz sem podčastnik, Junker," pravi Seydlitz.

"Praporščak," sem dejal tiho jaz.

"Praporščak?" je vzkliknil. "Kaj počnete potem v barakah za moštvo? Vi spadate vendar k nam!"

"Imam dobre kamerade!" pravim osorno. "Pričajte iz regimenta, s polja, iz bolnice..."

"Razumem vse to, toda vseeno... Saj jih boste lahko od tod obiskovali in jim boste lahko bolje pomagali! Na mesec boste dobili petdeset rubljev..."

"Da," pravim slabotno, "vem to, ali..."

"Poslušajte me!" me je prekinil. "Običajno me ob priliki! In pripeljite junkerja seboj! Zelo veliko občujem z nekim arterijskim praporščakom, ki bo zelo vesel, ko..."

"Da," pravim, "prav rada bi vas obiskala, toda straže..."

"Ah!" se je zamejal, "to je lahka zadeva. Znaš kaj francoski ali angleški? No, vidite... Javite se pri komandantu, da boste poveljali pri nas jezike. Kot učitelj jezikov boste dobili propust, legitimacijo za neomejen prehod..."

"Poskusila bova!" sva odgovorila.

"Lepo!" je dejal in nama preko žice stisnil roko. "Kar vprašajte zame! Vsi me poznajo. Moje ime je Saltin..."

Šla sva domov. "Ali hočeva to storiti, Seydlitz?" sem ga vprašal ves zamišljen. Je v meni nekaj, kakor da bi me svarilo.

"Ne vem, praporščak. Vi greste lahko tja kadar hočete, če ne morete nič več prenašati pri nas. Jaz pa..."

"Tega se baš bojim..." sem zašepetal.

Šel je moke in pogreznil vase poleg mene. Gube njegovega srušenega obraza so se poglobile. "Ako bi me ujeli tri dni pozneje, bi bil praporščak," je dejal končno.

Moj oče je živ! Prejel sem njegovo prvo karto. Je zdrav. Kaj hočem še več!

Četudi... "Nam se godi še slabše kakor vam, pa tudi ne tožimo!" piše... O, oče, ko bi ti vedel! Sem mislil trpko. Saj ni kriv. Kako naj ve? Nihče tam ne ve... Toda zvedeli bodo, vse morajo svedeti! In sem stisnil svoj dnevnik k sebi, kakor svoj zaklad. In skušam pozabiti očetove vrstice. Ne, samo svetlih žarkov se mi hoče iz te karte! Tako sem jih potreben, tako zelo... Zakaj pri nas je tem hujše, čim dalj traja ta zima. Kaj ne bo nikoli več pomladi?

Včeraj je Brunn s svojimi zaamehljivimi izjavami tolikanj razsrdil Schnarrenberga, da se ga je ta dejansko lotil. Schnarrenberg si je znal s najprimitivnejšo nego ohraniti moč svojega telesa in tudi duševno je bil še najbolj pri moči od vseh drugih. Brunn pa je bil še kakor prazna cev. V svoji beznosti ga je tako zdelal, da je obšel Brunn v nezavesti. Mnogi so mu to privoščili, večina pa je sedaj še bolj zasovražila Schnarrenberga. In če ga ne bi varovala njegova telesna moč in surova odločnost, in da ga ne bi ščitili tudi Rusi kot vodjo barake...

Ta slučaj je značilen za naše razpoloženje: Vedno večje sovražstvo med kameradi, ki ob vsaki najmanjši priložnosti vzplamtijo do odkritega izbruha.

Ko sem šel danes skozi barako III, sem srečal starega znanca iz grudetokijeve kasarne. Bil je oni molčakar, ki je imel strel skozi splovlila in ki je ležal v dvoranah za amputirane. "Ali se nista že nekoč videla?" je vprašal. "Da," sem odgovoril, "v bolnici, v Moakvi. Kako vam je?"

(Dolje prihodnjak.)

Rina Span:

ZAGOVARJANJE

(Napisano za Prosveto)

Ali kdo ve, kako se pravilno zagovarja?

Seveda ve, jaz vem. In ker se bo mogoče oglašil še kak tekmelec v zagovarjanju, povem kar čnaprej, da je ta moja roba, ki vam jo tukaj (potrpite, prosim, do konca!) razstavljam na ogled in uporabo, zelo pristna.

Imeli smo staro, staro teto. Ni nam bila prava teto, in še danes ne vem, kam bi jo včlenila v naš rodovnik, vendar "naba" je bila, in sicer list očetovega drevesa. O, ta teto mi je večkrat razlagala o tem drevesu, kje so mu korenine, kje in kod poganjki, katere veje so natele, da odmiru, oziroma so že odmirle. Povedala mi je tudi, da je nekaj semen tega drevesa veter zanesel nekam okoli Novega mesta in da straši po Novem mestu star major, ki je vzklikl iz tega našega semena. In ko sem se zavzela, če da nisem vedela, da bi imeli v rodu trohico vojaškega duha, je povedala, da so bili svoj čas Francozi v našem kraju in je ostalo za njimi mnogo Francozov...

Kajti takrat je vojaški duh posegal v marsikateri rodovnik. O, ona, teto se spominja dosti takih Francozov. A leta in časa, je rekla, da

ščitijo take sorte godiljo (kakr takrat seveda nisem vedela, kajne stike bi imela godilja z našim, to se pravi, z očetovim rodovnikom).

Teta pa je bila zopet pri svojem majorju in obžalovala le, da je ta stari major ostal samaki! Saj res, vendar bi ta naš očetov rodovnik imel kje kak pomemben vrh, tako ga pa nima — oh!

Z materinim rodovnikom je itak žaljava. Korenini nekeje v Turinškem gozdu v Nemčiji. En poganjek tega drevesa je bil v davnem času z drugimi uporniki vred od tam pregnan in zanešen v kočevske hribe. Pa je baš mojemu očetu moralo zmanjkati narodne zavesti, da si je izbral hčerko tega rodu in tako nam otrokom zapackal našo čisto slovensko kri in s tem našo narodno zavest. In kar očetu še posebej zamerim: nikoli se ni načelo v naši družini narodno vprašanje. Taka mladost! Blagor vam drugim, ki se lahko potrkate na prsa! — Jaz, jaz se ne morem...

Saj mnogi se itak trka na prsa, da kar bobni, le takrat, kadar je svoj med svojimi. Kakor hitro pa ima opraviti s tučci, vtake svoje narodnosti v hlači šep in se izdaja za Nemca, za Italijana, za Madžara, ali vsaj za Avstrijca; naj bo karkoli, le da ne velja za ajna mile mo Slovence. Reveni, ki ne vedo, kaj imajo, in ne, kaj delajo! Meni

pa se je krčilo srce vsakokrat, ko so me vpraševali po materinem jeziku. Bala sem se, da izlede, kako je mamin oče le s tešavo lomil slovensčino. Bogu hvala, da ga je tik pred mojimi rojstvom poklical k sebi in me tako nikoli ni pestoval ter tičebe me k sebi dejal: "Majni bincata dirndle (moja majcena deklacija)." Svetujem vam, dragi bralci, ne brekajte po svojih rodovnikih, ako hočete lakreno delovati za svoj mili narod. Tudi jaz bi ne bila, ako bi ne bilo te naše stare tete.

In stara je bila zares. Večkrat — kaj večkrat, akoraj vsaki drugi dan je bila pri nas. Pa so jo nekoč vprašali po starosti. Pomolala je in nato računala na prste: "Štirikrat po dvajset, enkrat deset in po vrh štiri: še šest, pa bo petkrat po dvajset." "Čez šest let boste stari sto let," se je postavila s svojim znanjem moja sestra.

Jaz seveda tisti čas še nisem znala računati, dasi sem znala šteti do deset naprej in nazaj. Znala pa sem nekaj o stvarjenju sveta, in ker je sto let pomenilo za me isto, ko večnost, nisem mogla drugače, ko da sem vprašala teto, da li je bila poleg, ko je Bog ustvaril svet. To je bilo smešno. Jaz sem se pa od aram in pa, ker sem se naenkrat videla obličeno le v dolgašico (srajco dopetačo), skrila pod

posteljo. Silala pa sem teto, ki je rekla, da bi nemara drugače izgledal ta klavi svet, če bi bila ona takrat poleg.

Leta so šla naprej in jaz sem rastle, četudi po polžovo. Staro teto sem pa zmerom z zanimanjem ogledovala. Majhna in drobna je bila, ko trlica tako suha, a ravna ko žebelj. Le svoji glavi ni mogla kaj. Ta ji je vedno migala. In več kot smešna se mi je zdelo, če so tetina usta rekla, da glava pa: ne; in zopet usta: ne, glava pa je pokimala. Za pasom, in sicer od zadaj, je imela vedno in povsod, zimo in leto, vtaknjem kosir (srajco). Mogoče ga ni niti ponel odložila.

Nizek, zelo nizek stolček smo imeli pri hiši, to je bil tetin stolček, kajti na tem je vedno sedela. Stolev ni marala, ker so ji noge bingljale po zraku. Zato je šlo kakor po spageti: teta v hišo — stolček izza peči; teta iz hiše — stolček za peč.

Sedela je na stolčku: "Da nisem morala iti zagovarjat Šeganovega junca, bi ti bila prišla pomagat obrat zelje." Tako je dejala, a njena glava: ne, ne, ne.

"Pa tisti Šeganovi ta spladi niso nič kaj podatni. Nak, niso!" A glava: so, so, so.

In ko je mati še vedno molčala, je teta nadaljevala:

"No, saj se bo videlo na juncu: bolj ko je gospodinja skopka, manjšo moč ima zagovarjanje!" Glava: ne, ne, ne.

"Kaj pa, teta, če vas apet kdo zatoži v farovžu?" je zaskrbelo mojo mater.

"Naj! Kaj mi morejo tisti fantički. Saj jih ničesar ne prosim. In saj tudi oni zagovarjajo: v spovednici, pred oltarjem in drugod!" je dejala in njene blede oči so gledale uporno.

Mati se je postrani ozrla name; a jaz sem se delala, kakor da ničesar ne slšim.

"In Bog? Se nič ne bojite?" mati bi jo bila rada spreobrnila.

"Bog? Njega posnam. Še dolgo! Posebno dobro od takrat, ko mi je na Talijanskem pustil ubiti sina. Mojega Janeza..."

Vzdihnila je in oči so se ji zalile. "Kaj hočete! Vojska je vojska!"

"Da, vojska je vojska! Bog naj skrbi za vojske, meni pa naj pusti zagovarjanje, ki me mesto sina živi!" Globok, a trd je bil njen glas.

"Pa saj imate Anžeta. Včasih vam vendar pošlje kaj za priboljšek."

"Po Anžetovi podpori bi me bila že davno zemlja pogoltnila. O božiču bo leto, in še ni glasu od njega. Drugače bi bilo, če bi bil Anže moj sin — pa ni. O, ni ne!"

Tu se je teta obrnila k meni: "Ti, mala, v šolo hodiš: poznaš puštabe?"

"Mhm!" sem priklimala važno.

"Boš mi jutri napisala pismo za mojega — pismo za Anžeta?" "Bom!" sem dejala in se čudila: enkrat je Anže njen sin, pa spet ni.

Mati je stisnila teti hlebček kruha v predpasnik. Se ni odhajajoča teta prišla do hišnega vogala, ko sem se vprašala mammo: "Pa kdo je ta Anže? Je tetin sin?"

Mati v zadregi: "Je in ni. Isto majhnega ga je vzela k sebi in ga odgojila za svojega. Bila mu je dobra."

"Kaj moša teta ni imela?"

Pogledala me je strogo. "Imela, a je umrla."

"In Anže, Anže je Janez. Ali so imeli potem dva Janeza?" Kljub zadregi se je mamica nasmehnila: "Saj je svetih Janezov več: Evangelist je pozimi, Krstnik ob krogu. In sedaj pojdi nalupit krompirja za večerjo. Br!"

(Leta pozneje sem izvedela, da je tetin zakonski moč rad skakal čez ojnice in eden teh ekokov se je posebil v Anžeta.) "Samo še to, mama, kako se zagovarja?"

"Cipr, cipr! pa malo se pomaha z roko. To je vse, kar znam." In me je odpravila.

Ta cipr-cipr mi je po tistem služil pri kameničkanju. Nekeč pa me je pretreslo: zagovarjanje je greh, torej je cipr-cipr greh. In ko je prišla koloka spoved naokoli, sem zanesla cipr-cipr na okence spovednice.

Mlad kaplan je med notri in uhohte sem se spomnila stare

tete in fantička. Ko je slisal ta moj greh — prav na koncu sem ga povedala — mu je šlo na smeh. Pritajeno se je zahihital in dejal, da to ni nič. Toda smejal bi se ne bil smel, kajti s tem je pometil z mene vse strah božji. In ko mi je dajal odvezo, je mene mrcvaril — ne kes, ampak — smeh. Z vso silo sem se premagovala. Predstavljala sem si pekel in hudobca, ki se reži, in angelja varuha, ki se joče. Zaman. Smeh me je premagoval. In prav ko je spovednik kanil zapreti okence, sem spričo novega, strašnega greha naredila kretinjo z roko. Pogledal je debelo in vprašal:

"Si kaj pozabila povedati?"

"Ne, ampak nekaj drugega je..." sem dejala in vroče mi je bilo od prestanega napora.

"No, le korajžo, povej, kaj te teži?"

"Smejala sem se, ko ste mi prejeli dajali odvezo."

"Zakaj?" Uhelj je bil naslonjen na okence. Še danes ga vidim.

"Zdelo se mi je, da rečete cipr-cipr in delate z roko znamenja, kakor sem jih jaz nad kamenički."

Zastrl me se vame in nato vprašal tako strogo, da me je spričelo:

"Nalašč?"

"Ne. La premagati se nisem mogla!" Od strahu so mi stopile solze v oči.

Nalozil mi je nialo več pokore in ko mi je dajal odvezo, ni gledal več gor v kot spovednice, ampak z vso resnobo vame, in tako me je panal.

Se sem imela po tistem težko trenutke, ko je prišla na vrsto spoved, oziroma odveza. A našla sem si protitež, ki mi je pomagala izdatneje, ko Jezus na križu, ali pekel in hudobec. Predstavljala sem si namreč najhujše, kar bi me moglo zadeti, in to je bilo, da je umrla moja mama. S pomočjo te strašne predstave sem si vsakokrat ohranila potrebno resnobo.

(Konec prihodnjak.)

NĚ MU NI REKEL

Živko je ubil okno in je zato imel z očetom daljši "razgovor". Vse nesrečno pride k nam!

"Nu, kaj pa ti je papa rekel zastran ubitega okna?"

"Ali naj zmerjanje izpustim, mamica?" zahtlji Živko.

"Da."

"Potem mi ni nič rekel."

LEPA PRILIKA ZA SLOVENCA!

Hotel s 40 sobami in vse opravljeno z vso opravo, za 4 leta naprej "lease" pogodba, v sredini mesta Chicaga. Dober prostor. Prodajam zato, ker imam dva hotela. Dam tudi na obroke. Za ceno in drugo oglašite se pri lastniku na: 9921 Ewing Ave., So. Chicago, Ill. Tel. So. Chicago 3615. (Adv.)

SNEŠNICE

Gospa poučuje svojo novo sluškinjo.

"Da veste, Marta; če pusti gospod čevlje pred vrati spalnice, pomeni, da jih morate osnažiti."

"Vem, milostijiva — kaj pa če jih pusti pred stanovanjskimi vrati?"

Zaelševanje

Sodnik: "Obtoženec, ali ste to žitelja udarili v afektu?"

Obtoženec: "Ne, gospod sodnik, ampak v veži."

Zakonski pomenek

"Prav dobro vem, da bi me najrajši videl sto metrov pod zemljo!"

"O — če že o tem govoril, se zadovoljim tudi z enim metrom!"

Profesoraka

Potepuh: "Stoj! Če se zgane, ste mrtvi!"

Profesor: "Ne kvasite takih neumnosti! Sami premislite: če se zganem, je to vendar dokaz, da živim!"

V šoli so dobili novega kateheta. Gospod se je uvedel takole:

"Torej — moji dragi otroci, upam, da bomo prijatelji; bodite lepo mirni, učite se, vedno pa imejte v mislih, da sem jaz vaš pastir, vi pa moje ovčice. Kaj dela pastir s ovčicami? Ti tukaj povej."

Janezek: "On — on — jih — jih..."

Katehet: "No, on jih..."

Janezek: "On jih striže."

NAROČITE SI DNEVNIK LIST PROSVETA

Conjeni brat (sestra) S. N. P. J. I.

Po sklopu 9. redne konvencije se sedaj lahko naroči na list Prosveto prišteje eden, dva ali tri štane in ene družine in iz enega naslova k naročniku. List Prosveta stane za vse enake, za štane ali družine \$0.50 eno leto naročnina. Ker pa štani že plačajo pri anouncementu \$1.50 za leto, se jim to prišteje k naročninu. Mi prištejemo enega, dva ali tri štane ene družine k eni naročnini. Torej sedaj ni varke, reči, da je list drag za štane S. N. P. J. List Prosveta je vala lastnina in gotovo shora v vsaki družini nobda, ki bi rad šital list vsak dan. Torej sedaj je prilika, da se tudi Vi naročite na dnevnik Prosveta. Cena lista Prosveta:

Za štane in štane in Kanado \$0.50	Za štane in štane in Chicago je.....
1 tednik in..... 4.50	1 tednik in..... 4.50
2 tednika in..... 8.50	2 tednika in..... 8.50
3 tednika in..... 12.50	3 tednika in..... 12.50

Izpolnite spodnji kupon, pošljite potrdno vsto denarja ali Order v plenu in si naročite Prosveto, list, ki je vala lastnina.

Pojasnilo: Vsak kakor hitro kateri teh štane prenema biti član S. N. P. J. ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na den Prosveto, to takoj nasamiti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vsto listu Prosveta. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo list datum sa to vsto naročniku.

PROSVETA, S.N.P.J., 357 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Priloženo pošljim naročnino za list Prosveto vsto \$.....

Ime..... Čl. družina M.....

Naslov..... Družina.....

Mesto..... Družina.....

Nov naročnik..... Star naročnik.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledoč štane družine:

Ime..... Čl. družina M.....

Ime..... Čl. družina M.....

Ime..... Čl. družina M.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA

V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovanskem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih

VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J. DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. Cene smerno, unijsko delo prve vrste.

Čistite po informacijah za naročilo

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue

CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA USTREMA POJASNILA